

felé. Giay Béla módszertani témájú tanulmánya (pp. 125–144) ismét ismerősnek tűnhet sokak számára a korábbi 1998-as kötetből – ez az írás kiindulópontnak tekinthető mindenki számára, aki a magyar nyelv tanításával foglalkozik, hiszen a legfontosabb módszertani alapelveket fogalmazza meg. Ezt egészíti ki Szili Katalin írása (pp. 145–160), aki az ezredforduló magyar mint idegen nyelvi oktatásának helyzetét és kihívásait összegzi. Egyben vizsgálja a manapság legtöbbször forgatott nyelvkönyveket és tananyagokat a kommunikatív elvek, a funkcionális rendezőelv és a pragmatikai aspektus érvényesülésének szempontjából, hangsúlyozva ezek figyelembevételét és követésének szükségességét a nyelvtanításban. Csonka Csilla (pp. 161–169) és Jónás Frigyes (pp. 170–175) tanulmányai a nyelvtanulás két központi szereplőjét vizsgálják: a nyelvtanulót és a nyelvtanárt. Osztályozásaik elősegítik az összhang megtalálását e két szereplő között, illetve a megfelelő motiváció kialakítását. Végül, de nem utolsósorban Szőnyi György Endre tanulmányát (pp. 176–190) kell kiemelnem, aki a nyelvtanulásban a kultúra súlypontjait kívánja elhelyezni. Ezt az aspektust azért sem szabad elfeledni, mert a nyelvtanítás egyben a magyar kultúra közvetítését is jelenti a külföldiek felé – hogy ennek a feladatnak a hungarológus megfeleljen, érdemes a tanulmány javaslatait megfontolni.

Áttekintve a tanulmányokat elmondhatjuk, hogy a *Magyar nyelvmester* többségében teljesítette az önmaga elé kitűzött célokat, vagyis hogy újabb ismereteket közöljön általában a magyar mint idegen nyelv / hungarológia tudományterületéről, és egyben a gyakorló és majdani nyelvtanárok számára is megújult, friss segédanyagként szolgáljon. A diszciplína további fejlődése, amit a magyar nyelv iránti növekvő érdeklődés is ösztönöz, nyilvánvalóan majd újabb és újabb Magyar nyelvmesterek születését is igényelni fogja.

Baumann Tímea

Molnár Judit

Magyar–német szó- és kifejezésgyűjtemény – az EU-csatlakozás után

Holnap Kiadó Kft.:

Budapest, 2007. 272 p.

Bizonyára nem vagyok egyedüli a német nyelv-tanárok között, akit az alapos, több évtizedes órára készülései ellenére időnként „megfognak” tanítványai afféle kérdésekkel, hogyan mondják a *TAJ-kártyát* németül, vagy miként írják be szakmai önéletrajzukba a *penzügyi és számviteli ügyintéző* foglalkozást. Hiába ígérem, hogy utána nézek annak, amit kapásból nem tudok, a legtöbbször nem találok a szóban forgó kifejezést a polcommon sorakozó kézikönyvekben. Ilyenkor segítséget kérek. (A lehetséges változatok a németül tudó közgazdászok, kollégák és német anyanyelvűek körében végzett felmérésemből: *Karte der versicherten Person / Versichertenkarte*, illetve *Sachbearbeiter/in für Finanz- und Rechnungswesen, Assistent/in / Mitarbeiter/in des Controllers, Referent/in für Finanzen und Buchführung*.) Megoldódni látszik a probléma Molnár Judit jóvoltából, akinek a közelmúltban jelent meg *Magyar–német szó- és kifejezésgyűjtemény – az EU-csatlakozás után* című szótára. A szerző a Budapesti Corvinus Egyetem docense, hosszú évek óta vezeti az EU-szakfordítói mellékszakirányt a BCE nemzetközi szakán, így a gyakorlatból tudja, melyek azok a mai életben nélkülözhetetlen közkeletű szavak és kifejezések, amelyek nem találhatók meg a rendelkezésünkre álló nyomtatott szótárakban. 8–9 éve gyűjti a mindennapi munkájához szükséges anyagot az írott és az elektronikus sajtóból, saját fordítói és tolmácsi gyakorlatából, a tárgyalásokon elhangzottakból. 2003-ban jelent meg gyűjtőmunkájának eredményeként a szótárnak az EU-csatlakozás előtti próbakiadása, majd ennek kibővített anyaga egy évvel később, a *csatlakozáskor* (mindkettő az Aula Kiadó gondozásában), a magyar csatlakozás után három évvel pedig

a csaknem duplájára növelt terjedelmű változat a Holnap Kiadónak köszönhetően. Körülbelül 5350 magyar és mintegy 500-zal több német szócikket vett fel a kötetbe a szerző ábécérendben, úgy, ahogy a fordító keresi. A szótár remekül kiegészíti az 1997-ben megjelent *Euroszótárt*, az 1998-ban kiadott új *Magyar–német nagyszótárt* vagy a *Négynyelvű közigazgatási és Európai Unió szótárt*. Nem ismétli meg a felsorolt kiadványok anyagát. Az Európai Unió kifejezés például nem is szerepel benne (csak előtagként).

A legtöbbet bizonyára az EU-s fordítók profitálnak a kézikönyvből, de haszonnal forgathatják mindazok a németül már jól tudók, akik érdeklődnek a 2004-es történelmi esemény, az élet nyelvi megjelenítése iránt.

A hiánypótló mű az eddig eltelt átmeneti időszak és a csatlakozás utáni élet nyelvi tükre. A harmonizáció valamennyi területét átfogja: a jogrendszer, a gazdaságot (vállalati élet, tőzsde, beruházások stb.), a mezőgazdaságot, a környezetvédelmet, az egészségügyet, a bűnüldözést, a közlekedést, a fuvarozást, az érdekvédelmet, de még a családi életet is. Megjelenik a műben a nemzetközi politika, az államigazgatás, a tudomány, a történelem, az oktatás, az informatika, a média, a szociológia, a klímaváltozás, a természet, a sport, a turizmus, a társasági élet, a gasztronómia stb.

A szerző teljességre nem törekedhetett, hisz a nyelv folyamatosan változik, fejlődik. Mégis óriási segítséget nyújt a mozaikszavak, az intézménynevek, az új keletű fogalmak vagy éppen a mai szleng fordításában. Nélküle nem tudnánk átültetni például a következő kifejezéseket: *ÁNTSZ (Staatlicher Dienst für Volksgesundheit und Amtsärzte)*, *Állami Autópálya-kezelő Rt. (Staatliche Autobahngesellschaft)*, *Közbeszerzési Tanács ((der) Rat für öffentliche Beschaffung)*, *Országos Cigány Önkormányzat (die Landesselbstverwaltung der Roma)*, *Arany Oldalak (Gelbe Seiten / das Branchentelefonbuch)*, *Aranycsapat (die Goldene Elf)*, *közalkalmazotti bértábla (der Bundesangestelltentarif – BAT)*, *színelvt szerződés (vorgetäuschter Vertrag / der Scheinvertrag*

/ fiktiver Vertrag), *othonteremtési támogatás (die Eigenheimzulage)*, *ágyszám-leépítés (der Bettenkapazitätenabbau / der Abbau von Bettenplätzen)*, *akadálymentesítés (die Beseitigung von Hindernissen)*, *a hazai pálya előnye (der Heimvorteil)*, *vándorszavazó (der Pendelwähler / der Wechselwähler)*, *ügyfélkapu (die Schranke)*, *szignó (die Paraphe)*, *az uborka görbületi íve / hajlásszöge (der Krümmungsgrad von Gurken)*, *böszmeség (die Blödheit)*, *műbalhé (das Scheingefecht)*, *bepipul (ausrasten)*, *bagóért (zum Schleuderpreis)*, *csápol (die Hände über dem Kopf zusammenschlagen)*, *szipuzik (kiffen) stb.*

Molnár Judit a kéziratot 2007 júliusában zárta le. De csak azt, a további anyaggyűjtést nem. Következő kötetében biztosan kiegészíti például a *szórszálhasogató* ma rendelkezésünkre álló szinonimáit (*der Haarspalter*, *der Tüftler*, *der Kleinigkeitskrämer*, *der Schulfuchs stb.*) legújabb kedvencével, a *Kümmel-spalter*-rel, amelyet németországi szakmai gyakorlatról hazatért tanítványai élménybeszámolójából jegyzett fel. Ha Szinna Undine, aki Tokody Hanneloréval együtt lektorálta a kötetet, áldását adja rá, és belekerül az új kötetbe, megint árnyaltabban, változatosabban fejezhetjük ki magunkat németül.

Tóthné Bükki Edit

Temesi Mihály **Az Ormánság nyelvjárása 1939 és 1949 között**

Dialóg Campus Kiadó (Nordex Kft.):
Pécs, 2002. 573 p.

Ez a könyv igen nagy jelentőségű a magyar dialektológiában. Olyan mű került a nyilvánosság elé, mely egy nyelvjárást a maga teljességében mutat be. A Baranya megye délnyugati részét képező Ormánság nyelvjárását ismerteti úgy, ahogy azt az 1939 és 1949 közötti időszakban beszélték. Az 1988-ban elhunyt Temesi Mihály professzornak *Az Ormánság*